

Кад би јелен имао крила

Лектира за први разред основне школе

СТАРАЦ И ДИВОВИ, српска народна бајка

•
Јован Јовановић Змај, ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

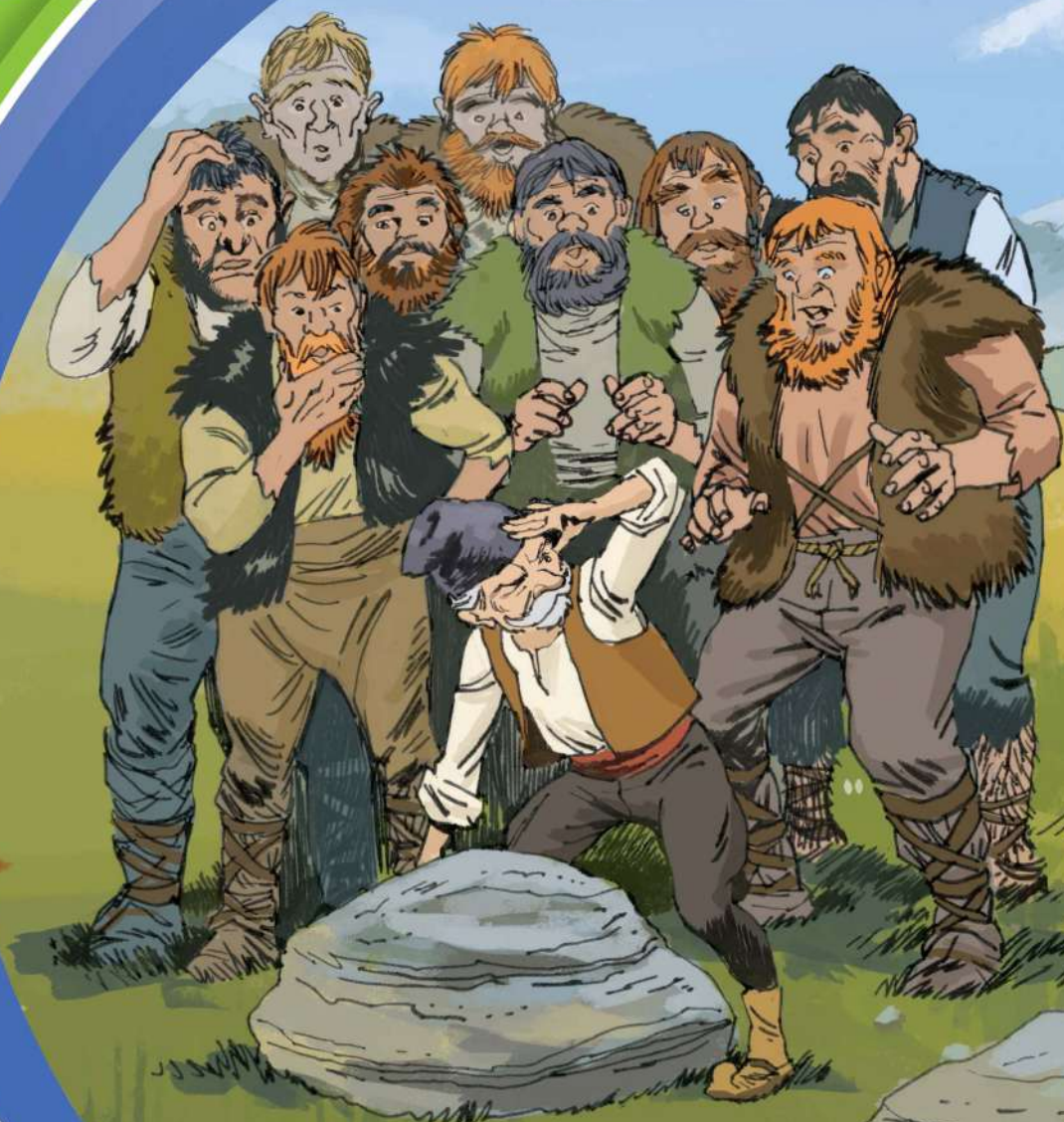
•
Браћа Грим, КРАЉ ЖАБА

•
Доситеј Обрадовић – Езоп, ИЗАБРАНЕ БАСНЕ

•
ОРАХОВА ГРАНА, руска народна прича

Српска народна бајка

Старац и дивови

Било једном један старац и имао много деце.
Живели су у млину. Једно вече појави се однекуд
неки див.

Закуца на млинарева врата и замоли га да преноћи код њега. Човек га прими на преноћиште, не знајући да див жели да га се реши и отме му млин.

Сутрадан ујутру старац рече диву: – Ето, преноћио си, сад нека ти је срећан пут.

– Не идем ја никуда – одврати див. – Онај ко буде јачи, остаће да буде господар у овом млину.

– Добро – узврати му старац. – Не бојим те се. Али нећемо да се рвемо. Узећемо по камен, па ћемо га стиснути у руци. Ко из њега исцеди воду, он је победник.

**МАШТАМО
И ИГРАМО СЕ**

Пачија школа

Јесте л' чули, кумо,
– Верујте, без шале –
Отвара се школа
За пачиће мале.

Тако је и било,
– Верујте, без шале –
Отворила с' школа
За пачиће мале.

Сви пачићи дошли,
На скамијам' стоје;
Стари патак метнô
Наочаре своје.

Све их је уписô
У каталог, мале,
Па их је прозивô
– Верујте, без шале.

Па се онда шетô
С озбиљношћу крутом;
Учио их, учио
И књигом и прутом.

Учио их, учио
Од среде до петка,
Ал' се нису одмакли
Даље од почетка.

Није било успеха
Учитељском труду,
Цела мука његова
Остаде залуду.

Ништа више не научи
Пачурлија та,
Него што је и пре знала:
Га, га, га, га, га!

скамија – школска
клуба

каталог – школски
дневник

Мали коњаник

Ђиха, ђиха, четир' ноге,
Све четири круте!
Ђиха, ђиха, ми идемо
На далеке путе!

Седло ми је од мараме,
Узда од канапа,
А бич ми је од очина
Пребијена штапа.

Раго једна, баш си лена,
Зар те није срам?!
Ал' кад нећеш ти да скачеш,
Ја ћу цупкат сам.

пуге – путеве

очина – очевог

пребијен – овде: поломљен

рага – мршав, изнемогао коњ

Зека, зека из јендека

Скочи зека из јендека,
Па по снегу лако прти.
За њим скочи други, трећи,
А за трећим и четврти.

По ћилиму белом скачу
Један другом на кркачу;
Преметну се преко њушке,
Ваљају се полеђушке.

Гуркају се у том трку,
Ђушкају се у том хуку,
Ко их гледа, не мож' знати,
Играју л' се, ил' се туку.

Гледао их ловац стари,
Пуцати му беше жао,
Узе листак књиге беле,
Па је зеке – нацртао.

Зека, зека из јендека,
Данаске си срећан био!
Данас ти је – деце ради –
Стари ловац опростио.

јендек – јарак,
ров, канал
пртити –
правити пртину,
стазу у снегу

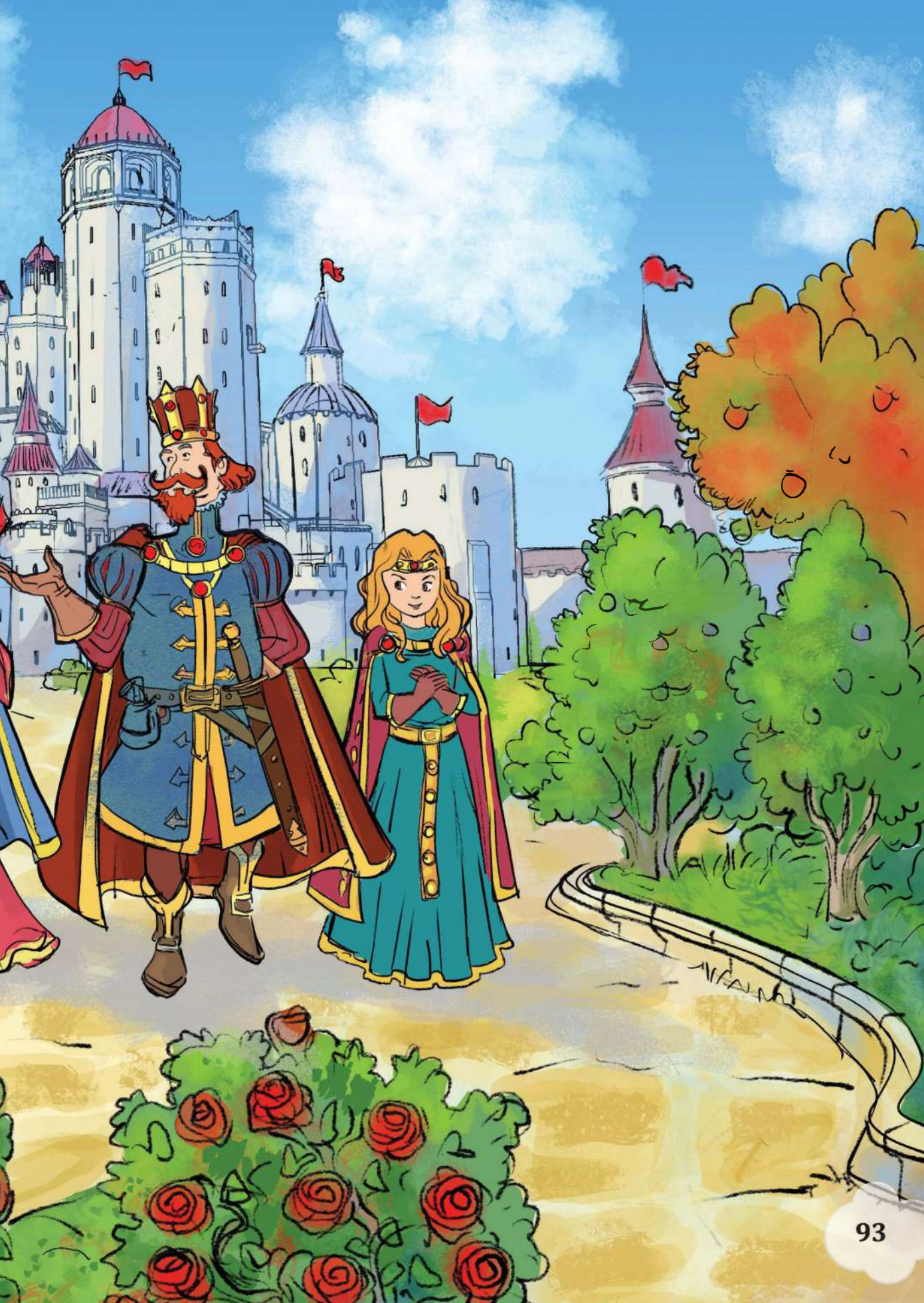
Браћа Грим

Краль жаба

Био једном један краљ који је имао веома лепе ћерке. Најмлађа од њих била је толико лепа да јој се и само сунце дивило. Оно које је много тога видело на свету, кад би обасјало девојчино лице, увек би било задивљено. Толико је принцеза била прекрасна!

Близу краљевог двора простирала се велика густа шума. У њој, под једном старом липом, налазио се бунар. Кад су дани били веома топли, најмлађа краљева ћерка долазила би на бунар да се одмори.

Ту се често играла златном лоптом, бацала је увис и хватала. Била јој је то омиљена игра.

Једном се тако догоди да јој лопта упадне у воду. Бунар је био веома дубок и девојка заплака из свег гласа.

ШАРЕНЕ СТРАНЕ

Ко су били Езоп и Доситеј?

Езоп је био грчки писац басни. Верује се да је он написао све басне које су становницима главног града Грчке биле познате до тог времена. Езоп је био узор и многим другим писцима, па и нашем Доситеју Обрадовићу.

Езоп

Доситеј
Обрадовић

Осим басни, Доситеј је писао и многе друге текстове. Он је као и Вук Караџић, веома важна особа јер је много помогао српском народу у образовању и култури. Попут Вука, Доситеј се залагао да се пише на народном језику. Значајан је јер је отворио Велику школу у Београду, од које је касније створен Универзитет.

Дечји жири

По Доситеју Обрадовићу носи име и чувена књижевна награда „Доситејево перо”. Награда се додељује за најбољу књигу за децу објављену те године у Србији.

Посебност ове награде огледа се у томе што жири чине деца, ученици од првог до осмог разреда основне школе. На основу њиховог гласања бира се најбоља књига за децу. Добитници ове престижне, најискреније књижевне награде јесу многи писци за децу.

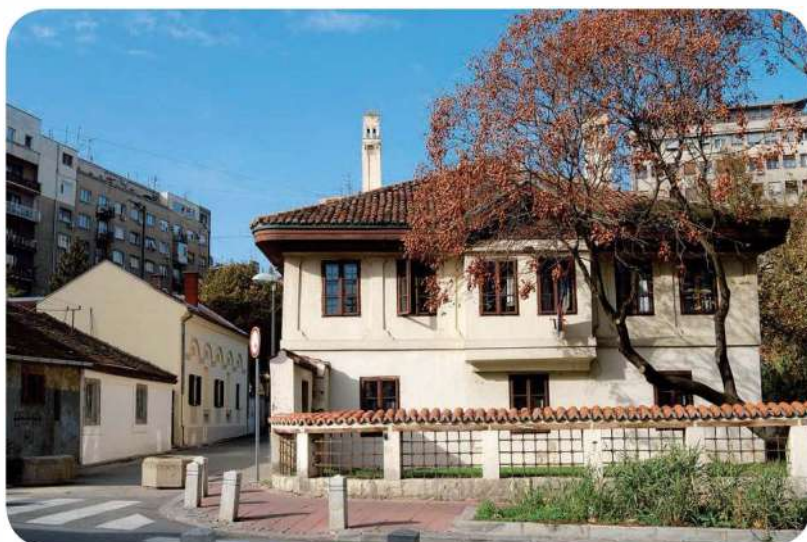
Ко је донео кромпир у Србију?

Доситеј је био познат и по томе што је пропутовао пола света. Са тих путовања у Србију је донео и поврће које данас често користимо и које радо једемо. Реч је о кромпиру. Он иначе води порекло из Јужне Америке. Одатле је после Колумбовог открића Америке стигао у Европу. Данас у свету постоји преко хиљаду различитих врста кромпира.

Музеј Вука и Доситеја

У једном од најстаријих делова Београда налази се музеј посвећен двојци великана српске културе: просветитељу и првом српском министру просвете Доситеју Обрадовићу и реформатору српског језика и сакупљачу народног књижевног блага – Вуку Караџићу. Музеј је смештен у најстаријој сачуваној стамбеној згради у Београду, која је подигнута пре отприлике двеста година. У њој је једно време радила и Велика школа. Данас се у овом музеју чувају ствари које су припадале Вуку и Доситеју, као и њихове књиге.

САДРЖАЈ

СТАРАЦ И ДИВОВИ, српска народна бајка..... 3

Јован Јовановић Змај, ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ 27

Предговор 29

МИ СМО ДЕЦА

Мала 32

Мали брата 33

Материна маза 34

Е, гледај је, молим те 36

Неспремна Ана 37

Гаша 38

Питамо и причамо 40

ЖИВОТ ОКО НАС

Куцина кућа 44

Жаба чита новине 45

Дете и лептир 46

Свет 47

Пролећница 48

Вивак 50

Питамо, причамо 51

ЉУБАВ НИЈЕ ПРАЗНА БАЈКА

Мати 54

Како сестра пева кад малог брацу љуља 55

Добри суседи 56

Стара бака 57

Стара слика 58

Питамо и причамо 59

МАШТАМО И ИГРАМО СЕ

Пачија школа	62
Мали коњаник	64
Зека, зека из јендека	65
Мачак иде мишу у сватове	66
Страшна прича	68
Пера као доктор	70
Кад би...	71
Како би	72
Питамо и причамо	73

ЗМАЈ НАМ ПОРУЧУЈЕ

Мрак	76
Добар друг	77
Лепа реч	78
Сади дрво	79
Поштење	80
Питамо и причамо	81

ШАРЕНЕ СТРАНЕ

Ко је Јован Јовановић Змај?	85
Како је све почело – благослов песника	86
Надимак Змај	87
„Невен” – најбољи српски дечји лист онога доба ..	88
Змај и Никола Тесла	89

Браћа Грим, КРАЉ ЖАБА	91
------------------------------------	-----------

Доситеј Обрадовић – Езоп, ИЗАБРАНЕ БАСНЕ ...	111
Предговор.....	113

БАСНЕ ДОСИТЕЈА ОБРАДОВИЋА

Лисица и грожђе	116
-----------------------	-----

Прождрљива лисица	117
Лав и лисица	118
Лав и миш	120
Петао, лисица и кокошке	122
Вук и коза	123
Пас и вук	124
Коњ и магаре	125
Јелен	126
Мишић и мишица	127
Паун и чавка	128
Цврчак и мрав	129
Славуј, кукавица и магарац	130
Жаба и во	131
Медвед и пчеле	132
Корњача и орао	133

ЕЗОПОВЕ БАСНЕ

Петлови	136
Рибар и рибица	137
Лавица и лисица	138
Корњача и зец	139
Безрепа лисица	140
Три бика и лав.....	141
Питамо и причамо	142

ШАРЕНЕ СТРАНЕ

Ко су били Езоп и Доситеј?	148
Дечји жири	149
Ко је донео кромпир у Србију?	150
Музеј Вука и Доситеја	151

ОРАХОВА ГРАНА, руска народна прича153